ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ.

Συνέχεια.

Ὅτε ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν εὗρε τοὺς ἐπιλοίπους ἐκ τῶν συναθροισθέντων εἰσέτι ἀνοσοφασίστους, προτείνοντας καὶ ἀπορρίπτοντας προτάσεις. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν συνεβούλευον νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ ὅπλα, ἄλλοι εἰς διὰ χρημάτων ἐπίτευξιν τῆς εἰρήνης. Τῷ πρωὶ ἅμα ἡ βίαιος ἀπαγωγὴ τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῶν ἀρίστων τῆς συνελεύσεως ἐγένετο γνωστὴ ἐν τῇ χώρᾳ πολλοὶ τῶν κατοίκων, ὄντες ὁμόφρονες μὲ τοὺς δεσμίους καὶ θεωροῦντες τὸν κίνδυνον τῶν δεσμίων ὡς ἴδιον αὐτῶν κίνδυνον, συνῆλθον ἐπὶ τῷ αὐτῷ ὅπως συσκεφθῶσι περὶ τῆς σωτηρίας των· ὁ οἶκος τότε ἐπλήσθη ὑπὸ ἀνθρώπων ὁμοψύχων. Τινὲς, ὄντες χαρακτῆρος ἀνυπομόνου, ἐθερμάνθησαν ὑπὸ ζήλου, καὶ μετέδωκαν εἰς τοὺς ἄλλους ἐπιθυμίαν ἀντιστάσεως· τότε ὅπλα διενεμήθησαν, ἀπόφασις ἐλήφθη νὰ ἀντικρούσωσι τὴν βίαν διὰ τῆς βίας, καὶ πάντες ἐκίνησαν πρὸς τὸ φρούριον. Μόλις ὅμως ἐκίνησαν καὶ ἰδοὺ δύο ὁδοιπόροι ἐκ πολὺ μακρυνῶν τόπον ἐρχόμενοι, καὶ κατεσκονισμένοι, τοὺς ἐβίασαν νὰ σταθῶσι.

Τὰ ὀνόματα «ὁ Πέτρος καὶ ὁ Νικόλας!» ἐπέτων ἀπὸ στόμα εἰς στόμα· πολλαὶ δεξιαὶ ἐδίδοντο εἰς τοὺς νεωστὶ φθάσαντας καὶ παρομοίως ὡς καταράκτης ἀφρίζων, ἀφοῦ διέλθῃ τὴν βραχώδη κοίτων του, βαθμηδὸν χάνει τὴν ἀκράτητον ὁρμήν του· καὶ ἔπειτα γλυκοφλοισβίζων ρέει διὰ δένδρων ὡραίων, οὕτω καὶ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τὸ ὁρμητικὸν καὶ ἀκράτητον κατήντα εἰς ἀπόλυτον ἠρεμίαν.

— Διηγηθῆτέ μας, διηγηθῆτέ μας! ἐφώνησαν πολλοί· οἱ ὁδοιπόροι ἔνευσαν ὅτι ἦσαν πρόθυμοι νὰ διηγηθῶσι· διὸ καὶ καταλαβόντες ὕψωμά τι περιεκυκλώθησαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

— Ἤμεθα εἰς Ρατισβόνην, ἤρχισεν ὁ Πέτρος, οὗ ἡ ἰσχυρὰ φωνὴ ἐδείκνυεν ὅτι ἐκεῖνος ἦτο ὁ τῆς ἡμετέρας ρήτωρ. Οἱ ἐν τῇ πόλει ἐκεῖνοι πρέσβεις ἤρχισαν ἐξ αἰτίας ἡμῶν ζωηρὰν ἀλληλογραφίαν. Μὲ ὅλον τοῦτο ὅμως ὁ βασιλέας μας πράττει ὅ,τι θέλει καὶ ὄχι τὸ ὀρθὸν καὶ δίκαιον, συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα τῆς ἐν Βεσφαλίᾳ συνθήκης. Λοιπὸν ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ ἀπευθυνθῶμεν εἰς φιλοδίκαιόν τινα κύριον. Εἰς τὴν πόλιν Κάσσελ διηγήθημεν τὴν ὑπόθεσίν μας πρὸς τὸν πρεσβευτὴν τῆς Σουηδίας ὅστις πάντοτε ἐξέφραζε πρὸς ἡμᾶς ἐπιθυμίαν νὰ ἐπασχολήσῃ καὶ ἀποκαταστήσῃ πάντας τοὺς ἀδελφούς μας, ὅσοι εἶναι τεχνῖται σιδηρουργοί, μεταλλευταὶ καὶ καμηνευταί. Πλὴν ἐπειδὴ τοῦτο δὲν ἤρκει εἰς ἡμᾶς μετέβημεν εἰς Βερολῖνον πρὸς τὸν Φρειδερῖκον Γουλιέλμον. Ὁ λαὸς ἐκεῖ πρέπει νὰ εἶχεν ἀκούσει περὶ ἡμῶν πράγματα παράξενα. Μόλις ἠδύναντο νὰ πιστεύωσιν ὅτι εἴμεθα χριστιανοί. Ἐν πρώτοις ἐβιάσθημεν νὰ ὑποβληθῶμεν εἰς μακρὰν κατήχησιν ἐνώπιον δύο θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν ἢ μητροπολιτῶν, τοὺς ὁποίους ὀνομάζουσι προβόστους. Τὰ ὀνόματα αὐτῶν καλῶς ἐνθυμούμεθα, ὁ εἷς λέγεται Ρολόφος καὶ ὁ ἄλλος Ραϊνβέκης, ἐπειδὴ πολὺ μᾶς ἐβασάνησαν μὲ τὰς ἐρωτήσεις των, ἐρωτῶντές μας λόγου χάριν, εἰς πόσους θεοὺς πιστεύομεν· ἂν ἐγνωρίσαμεν τὸν Χριστόν· ἂν εἰξεύρωμεν τὰς θεμελιώδεις ἀληθείας τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τίνα ἦσαν τὰ βιβλία μας. Ταύτας καὶ πολλὰς ἄλλας παρομοίας ἐρωτήσεις μᾶς ἔκαμον· ἀφοῦ δὲ διὰ τῶν ἀπαντήσεών μας ἔμαθον ὅτι εἴμεθα δυνατοὶ εἰς τὰς Γραφὰς, ἐφέρθησαν πρὸς ἡμᾶς ὡς φίλοι καὶ μᾶς ἔκαμαν πολλὰς ἐκδουλεύσεις. Αὐτοὶ ἐνήργησαν νὰ παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Καὶ ὄχι μόνον ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα, ἀλλὰ καὶ νὰ ὁμιλήσωμεν μὲ αὐτόν.

Χαρὰ καὶ θαυμασμὸς κατέλαβε τὸ ἥσυχον καὶ προσεκτικὸν ἀκροατήριον, ψιθυρισμὸς δὲ ὅμοιος μὲ τὸν ἦχον τῆς ἀναβλυζούσης πηγῆς ἠκούσθη καθ' ὅλην τὴν συνέλευσιν, ἥτις μετὰ μεγαλειτέρας ἔτι προσοχῆς ἐστράφη πρὸς τὸν ἤδη ζηλευόμενον Πέτρον.

— Ναί, ἐξηκολούθησεν οὗτος, ἔχων τὸ στῆθος πλῆρες ἀγαλλιάσεως, καθόσον ἐνεθυμεῖτο τὴν μετὰ τοῦ βασιλέως συνέντευξίν του·—Ναί, τὸν μέγαν μονάρχην, ὅστις βασιλεύει ἐπὶ ἑκατομμυρίων περισσοτέρων ἀφ' ὅσα ὁ πρίγκιψ ἀρχιεπίσκοπός μας εἶπεν εἰς ἡμᾶς τοὺς πτωχούς. Ἐν πρώτοις, βεβαιωθῆτε, ἅμα ἐστάθημεν ἐνώπιόν του τὰ ἐχάσαμεν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὰς ἐνεθάρρυνε μὲ πολὺ γλυκὺν τρόπον καὶ μᾶς ἠρώτησε τόσας ἐρωτήσεις ὥστε ἐχάσαμεν πάντα φόβον. Ὁ καλὸς βασιλεὺς — εἴθε ὁ Θεὸς νὰ τὸν εὐλογήσῃ διὰ τοῦτο, ἀφοῦ ἐνόησεν ὅτι εἴμεθα τίμιοι ἄνθρωποι καὶ χριστιανοί μᾶς εἶπεν ὅτι ἂν κατὰ περίστασιν βιασθῶμεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν πατρίδα μας, ἐκεῖνος μᾶς δέχεται εἰς τὸ κράτος του καὶ μᾶς χαρίζει ἀγροὺς καὶ ζῶα καὶ κατοικίας: Τοῦτο εἶπεν ὁ καλὸς βασιλεύς.

Δάκρυα χαρᾶς ἔβρεξαν τότε πολλῶν τὰς παρειὰς καὶ πολλαὶ εὐλογίαι ἠκούσθησαν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου μονάρχου.

— Ἀλλὰ, παρετήρησέ τις ἐκ τῶν τῆς συνελεύσεως, θὰ εὕρωμεν τὰ ὄρη μας καὶ τὰς Ἄλπεις μας εἰς τὴν Πρωσσίαν; Ὁποίου εἴδους χώραν κυβερνᾷ ὁ καλὸς ἐκεῖνος βασιλεύς;

Ἡ ἐρώτησις αὕτη τόσην ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν ἐπὶ πάντων τῶν παρευρισκομένων ὥστε πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ μετ' ἀνυπομονησίας καὶ ἀνησυχίας ἐστράφησαν πρὸς τὰ χείλη τοῦ ἐρωτηθέντος. Ἅμα δὲ ὁ Πέτρος ἔστρεψε τὰ βλέμματά του κύκλῳ αὐτοῦ ὅπως σχηματίσῃ ἰδέαν παραβάλλων τὴν πατρίδα του μὲ τὴν Πρωσσίαν ὅλοι ἔπραξαν τὸ αὐτό.

— Ὁμίλησε, τέλος πάντων, τῷ εἶπον.

Ὁ Πέτρος ἀτενίσας τοὺς περὶ αὐτὸν μέ τι ἰδιαίτερον ὕφος, παραπονετικῶς εἶπεν.

— Ὄχι, φίλοι μου, εἰς κανὲν μέρος δὲν θὰ εὕρωμεν τὰ ὄρη μας καὶ τὰς Ἄλπεις μας, τὰς κοιλάδας καὶ τοὺς καταράκτας μας. Πεδία ἐκτεταμένα, ὧν τὸ τέλος δὲν δύναται νὰ ἴδῃ ὁ ὀφθαλμὸς καὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ ἄμμου ἢ σκοτεινῶν δασῶν ἀποτελοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς χώρας, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὸν μέγαν βασιλέα. Ἐπίσης καὶ ἡ ὡραία του πρωτεύουσα, ὅπου διαμένει, εἶναι κτισμένη ἐπὶ παρομοίας πεδιάδος.

Ἡ ἐντύπωσις ἣν ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐπροξένησεν ἐπὶ τῶν συνηθροισμένων ἐκείνων ἀνθρώπων δὲν ἐπιδέχεται περιγραφήν. Πάντων τὰ βλέμματα θλιβερῶς ἔκλινον πρὸς τὴν γῆν. Σιωπὴ βαθυτάτη ἐπεκράτησεν ἐπί τινα λεπτὰ μόνον ὑπὸ στεναγμῶν διακοπτομένη. Ἀ! μέχρι τότε δὲν εἶχον ἐννοήσει ἢ αἰσθανθῆ πόσον προσφιλῆ ἦσαν εἰς αὐτοὺς τὰ ὄρη τῆς ὡραίας των πατρίδος.

Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Νικόλαος συνεμερίζοντο τὴν λύπην τῶν συμπολιτῶν των· τέλος ὅμως ὁ Πέτρος εἶπεν·

— Ὑπῆρξέ τις ὅστις, εὑρὼν θησαυρὸν κεκρυμμένον ἐν ἀγρῷ ἔκρυψεν αὐτόν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. Καὶ πάλιν· ὑπῆρξεν ἔμπορος ὅστις ἐζήτει καλοὺς μαργαρίτας καὶ ὅστις, εὑρὼν ἕνα πολύτιμον, ὑπῆγε καὶ ἐπώλησε πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Καὶ ἡμεῖς ἀδελφοί μου εὕρομεν ἕνα θησαυρὸν, εὕρομεν ἕνα μαργαρίτην πολύτιμον εὕρομεν τὸ προσφιλέστατον εἰς ἡμᾶς εὐαγγέλιον, καὶ δὲν θὰ θυσιάσωμεν τὰ πάντα διὰ τοῦτο;

Ἅμα ἤκουσαν τὰς εὐαγγελικὰς ταύτας παραβολὰς αἱ καθαραὶ ἐκεῖναι καρδίαι ἀμέσως ἠσθάνθησαν τὴν δραστικὴν αὐτῶν ἐπιρροὴν καὶ ἕκαστος μετὰ πεποιθήσεως ἔβλεπεν ὅτι ἐφηρμόζοντο καὶ εἰς αὐτόν.

Βοηθούμενος ὑπὸ τῆς κατασστάσεως τῶν πνευμάτων ὁ Πέτρος ἐξηκολούθησε.

— Δὲν ἐγκατέλειψαν οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλῖται τὰς χύτρας τῆς Αἰγύπτου, τοὺς πέπονας αὐτῆς καὶ τὰ κρόμυα καὶ τὰ παχέα βοσκήματα τῆς γῆς Γοσὲν καὶ δὲν περιεπλανῶντο ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη εἰς τὰς κουστικὰς ἄμμους τῆς Ἐρήμου τῆς Ἀραβίας διὰ νὰ φύγωσι τὸν ζυγὸν τῶν Αἰγυπτίων; Καὶ ἐνταῦθα, ὡς βλέπετε, εἶναι ζυγὸς, ζυγὸς πολὺ χειρότερος ἀπὸ τὸν σωματικὸν ζυγὸν, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ φύγωμεν. Τί δύνανται νὰ μᾶς ὠφελήσωσι τὰ ὄρη καὶ αἱ κοιλάδες; Εἰς τί δύνανται νὰ μᾶς χρησιμεύσωσιν αἱ Ἄλπεις καὶ τὰ λαγκάδια ὅπου προδοσία, διωγμοὶ καὶ κατάσκοποι μᾶς περικυκλώνουσι; Καθὼς καλός τις βασιλεὺς Φαραὼ εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ λιμοῦ ὑπεδέχθη τὸν Ἰακὼβ καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν γῆν Γοσὲν οὕτω καὶ ὁ καλὸς βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας θὰ μᾶς χαρίσῃ γῆν ἐν ᾗ τὰ κτήνη μας νὰ εὑρίσκωσι πρασίνας βοσκὰς, καίτοι οὐχὶ Ἄλπεις, οἰμοι! Ζήτω ὁ καλὸς βασιλεύς!

— Ζήτω ὁ καλὸς βασιλεύς! ἀπήντησον ὅλοι.

— Ἤδη ἂς περιμείνωμεν τὴν ἀπάντησιν,

τὴν ὁποίαν οἱ ἀπεσταλμένοι μας θὰ φέρωσιν ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἕως τότε ἂς ὑποφέρωμεν μεθ' ὑπομονῆς ὅ,τι συμβῆ, εἶπεν ὁ Πέτρος.

— Πλὴν ὁ Ἀντώνιος καὶ οἱ λοιποὶ δέσμιοι τί θὰ γίνουν; ἠρώτησαν οἱ πάντες.

Ἂς ἐνθυμώμεθα αὐτοὺς εἰς τὰς προσευχάς μας καὶ ἂς συσταίνωμεν αὐτοὺς εἰς τὴν προστασίαν ἐκείνου ὅστις ἔπεμψε τὸν ἄγγελόν του καὶ ἠλευθέρωσε τὸν ἀπόστολον Πέτρον ἀπὸ τὴν φυλακὴν τοῦ σκληροῦ Ἡρώδου.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ συνάθροισις διελύθη καὶ ἕκαστος ἐν εἰρήνῃ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν του.

ΚΕΦ\Λ. ΙΓ'.

ΟΙ ΔΕΣΜΩΤΑΙ

Τὸ δυστύχημα σπανίως ἔρχεται μόνον. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁ Ἰωάννης ἐδοκίμασε πορευόμενος εἰς τὴν οἰκίαν του. Καθ' ὁδὸν ἀπαντήσας αὐτὸν ἄνθρωπος ὅστις ἤρχετο ἐξ Ἀλοπόλεως τῷ ἔδωκε θλιβερὰς εἰδήσεις. Ὅταν ὁ Ἰωάννης ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του εὗρε τὴν Βαρβάραν ἥσυχον καὶ ἱλαρὰν, δίδουσαν τροφὴν ἐντὸς τοῦ μικροῦ σταύλου εἰς τὴν μόνην ἀγελάδα των. Ἀφοῦ ὁ εἷς διηγήθη εἰς τὸν ἄλλον τὰ συμβάντα τὰ ὁποῖα ἐν τῷ βραχυχρονίῳ χωρισμῷ των συνέβησαν, ὁ Ἰωάννης ἠρώτησε.

— Ποῦ εἶναι ἡ μήτηρ;

— Εἰς τὸν κῆπον· διατί ἐρωτᾷς; Φαίνεσαι ὠχρός. Τί ἔγινε;

— Εἰς ἐμὲ τίποτε· ἀλλ' εἰς κάποιον ἐξ ἡμῶν.

— Μὲ τρομάζεις. Τί τρέχει;

— Ἂν μοὶ ὑπόσχεσαι ὅτι δὲν θὰ τὸ εἰπῇς εἰς τὴν μητέρα, θὰ σοὶ φανερώσω τί ἤκουσα ἐρχόμενος ἐδώ.

— Καλὰ, ὑπόσχομαι, ἀλλὰ μὴ μὲ τυραννεῖς ἐπὶ πλέον.

— Νομίζω ὅτι ὁ εἰδοποιήσας με μὲ ἠπάτησε, πλὴν μ' ἐβεβαίωνεν ὅτι εἰς τὴν Ἀλόπολιν διέτρεχε φήμη ὅτι οἱ πρέσβεις τοὺς ὁποίους ἐστείλαμεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα συνελήφθησαν εἰς Λίνζαν καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον διαβατήρια ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ἀνάρχαι.

— Καὶ ὁ πατήρ μου; εἶπεν ἡ Βαρβάρα σπασμωδικῶς.

— Μόνον εἷς ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ, εἶπεν ὁ Ἰωάννης, οἱ δὲ λοιποὶ ὅλοι ἐδέθησαν καὶ φέρονται διὰ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον.

— Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ τοὺς λυπηθῇ! ἐψιθύρισεν ἡ νέα.

— Τώρα σκοπεύω, εἶπεν ὁ Ἰωάννης, νὰ ὑπάγω καὶ νὰ μάθω ἂν ὁ πατὴρ εἶναι μεταξὺ τῶν δεσμίων ἢ ἂν ἐσώθη.

— Θὰ ἔλθω μαζή σου, ἐκραύγασεν ἡ Βαρβάρα.

— Σύ! εἶπεν ὁ Ἰωάννης, καὶ τί θὰ γίνῃ τὸ παιδί μας ἐν τῷ μεταξύ;

— Θὰ τὸ ἀπογαλακτίσω, ἀπήντησεν. Ἀπὸ ἡμερῶν ἐσκεπτόμην νὰ πράξω τοῦτο, ἀλλὰ ταύτην τὴν στιγμὴν τὸ ἀπεφάσισα διότι τὰ μέλη μου τρέμουσι καὶ ἡ τροφὴ τὴν ὁποίαν οἱ μαστοί μου θὰ τῷ παρέξωσι θὰ εἶναι δηλητήριον δι' αὐτό. Λοιπὸν θὰ ἦναι καλὸν νὰ μὴ μὲ ἴδῃ μίαν ἢ δύο ἡμέρας. Ἡ μητέρα μου ἀγαπᾷ νὰ τὸ περιποιῆται, ὥστε θὰ ἔλθω μαζή σου.

— Ἀφοῦ θέλεις, ἐλθὲ, εἶπεν ὁ Ἰωάννης· μόνον πρέπει νὰ εὕρωμεν πρόφασίν τινα καὶ νὰ φύγωμεν ἵνα μὴ ἡ μήτηρ σου ἐννοήσῃ τὰ τρέχοντα.

Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ταχέως διευθετήθη· μετ' ὀλίγον δὲ τὸ νέον ζεῦγος ἤρχισε τὴν ὁδοιπορίαν του μετὰ καρδίας παλλούσης, διευθυνόμενον πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἅλου (Σάλτζα) διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Ἀλόπολιν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ εἴδησις τῆς συλλήψεως τῶν ἀπεσταλμένων διεδόθη περισσότερον· ταχέως δὲ ἀπήντησαν τρεῖς γυναῖκας καὶ μίαν κόρην, αἵτινες εἶπον ὅτι μετέβαινον νὰ μάθωσι περὶ τῆς τύχης τῶν συγγενῶν των.

Ὁ δρόμος ἀπὸ τὴν ὀρεινὴν πρὸς τὴν Ἀλόπολιν διέρχεται διὰ τῆς φάραγγος τῆς Λυέγης. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην μικρόν τι φρούριον δεσπόζει τοῦ δρόμου, ὅστις ἐπὶ βραχὺ διάστημα διέρχεται ἐπὶ καὶ μεταξὺ ὑψηλῶν καὶ ἀποκρήμνων βράχων· καὶ διὰ τοῦτο δικαίως ὀνομάζεται Κυψέλη τῆς Λυέγης. Δρὰξ στρατιωτῶν δύνανται εὐκόλως νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν θέσιν ἐναντίον ὁλοκλήρου στρατοῦ· καθότι ἡ μόνη εἴσοδος εἰς αὐτὴν εἶναι δρόμος κεκαλυμμένος καὶ ἔχων πύλην ὀχυράν. Ὀλίγον πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τὴν θέσιν ταύτην οἱ ὁδοιπόροι εἶδον μακρόθεν, πρὸς πολλὴν των ἔκπληξιν σημεῖα ἀσυνήθους κινήσεως εἰς τὰ ὑψώματα τῆς φάραγγος. Ἐ-

κατοντάδες ἀνθρώπων ἐνησχολοῦντο πρὸς ἀνέγερσιν προμαχόνων, κατασκευὴν ὁδοφραγμάτων, καὶ τοποθέτησιν πυροβολικοῦ. Καὶ ὅμως ἡ λύπη ἥτις κατεῖχε τὰς ψυχὰς τῶν ὁδοιπόρων ἦτο τοιαύτη ὥστε πᾶσα ἐπιθυμία νὰ ἐρωτήσωσι καὶ νὰ μάθωσι περὶ τῆς αἰτίας τῶν κινημάτων ἐκείνων ἐξέλιπεν ἀπ' αὐτούς· ἔσπευδον λοιπὸν τὰ βήματά των μὲ ἀπόφασιν νὰ περάσωσι τὴν φάραγγα καὶ νὰ φθάσωσιν ὅσον τάχιστα εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Ἐν τούτοις ἅμα οἱ ὁδοιπόροι ἐφθασαν εἰς τὴν πύλην ἡ διάβασις δὲν ἐπετράπη εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κατέχοντος αὐτὴν στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος.

— Ὀπίσω! ἐφώνησεν ὁ ἐπὶ κεφαλῆς ἀξιωματικός.

Ἐκπληχθέντες ἀπὸ τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο ἐμπόδιον οἱ ὁδοιπόροι ἐστάθησαν ἀκίνητοι εἰς τὴν θέσιν ἐκεῖ.

— Ποῦ ὑπάγετε;

— Εἰς Ἀλόπολιν, ἀπήντησαν.

— Τί θὰ κάμετε;

Ἡ ἀνησυχία των καὶ σκοτεινή τις προσίσθησις ὤθει αὐτοὺς νὰ εὕρωσιν ἄλλον τινὰ λόγον ἢ νὰ εἴπωσι τὸν πραγματικόν. Οἱ στρατιῶται ἔβλεπον πρὸς αὐτοὺς μὲ ὑποψίαν.

— Μόνον δύο ἀπὸ σᾶς δυνάμεθα νὰ ἀφίσωμεν νὰ διέλθητε κατὰ τὸ παρὸν· συμφωνήσατε λοιπὸν μεταξύ σας τίνες θὰ διέλθουν καὶ τίνες θὰ μείνωσιν ὀπίσω.

— Ἀλλά, κύριε ἀξιωματικέ, εἶπεν ὁ Ἰωάννης μετὰ πραότητος, χιλιάκις ἐπέρασα ἀπὸ τὴν φάραγγα καὶ μὲ πολὺ περισσοτέρους συνοδοιπόρους καὶ οὐδέποτε μᾶς ἐμποδίσθη ἡ διάβασις.

— Ναί· ἀλλὰ τότε σᾶς ἐθεώρουν ὡς καλοὺς ὑπηκόους, τώρα ὅμως ἔγινε φανερὸν ὅτι χιλιάδες ἀπὸ σᾶς ἐπαναστατεῖται κατὰ τοῦ βασιλέως σας καὶ ἐπειδὴ δυνατὸν νὰ προβῆτε καὶ εἰς τι χειρότερον πρέπει νὰ ληφθῶσι κατάλληλα μέτρα.

Οἱ ὁδοιπόροι ἔβλεπον ἀλλήλους μετ' ἀπορίας.

— Ἀποφασίσατε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, δὲν δυνάμεθα ν' ἀφίσωμεν περισσοτέρους τῶν δύω νὰ διέλθωσι ταυτοχρόνως.

— Ἀλλά, κύριε, εἶπεν ἡ Βαρβάρα ἐνθαρρυνθεῖσα· ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἄνδρες. Ὡς βλέπεις ἡ συνοδεία μας ἕνα μόνον ἄνδρα ἔχει καὶ πέντε γυναῖκας.

— Οὐφ! ἐψυθήρισεν ὁ πολεμιστής, συγχυσθεὶς διὰ τῆς ἁπλῆς ταύτης παρατηρήσεως. Τοῦτο εἶναι ζήτημα· πολλάκις συνέβη ἄνδρες διὰ νὰ ἐκτελέσωσι τὸν σκοπόν των νὰ φορέσωσι γυναικεῖα ἐνδύματα.

Φιλονεικία μεταξὺ τῶν ὁδοιπόρων ἠγέρθη τίς νὰ περάσῃ καὶ τίς νὰ μείνῃ· πλὴν τὸ ζήτημα ταχέως ἐλύθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀξιωματικοῦ ὅστις ἔγινε μόνος του κριτής. Ὡς εἶναι σύνηθες μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, γυναῖκες καὶ μάλιστα αἱ νεώτεραι καὶ ὡραιότεραι προετιμήθησαν. Ἡ Βαρβάρα λοιπὸν καὶ τὸ κοράσιον ἀφέθησαν ἐλεύθεραι νὰ περάσωσιν οἱ δὲ ἄλλοι διετάχθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια. Ὁ Ἰωάννης ὅμως δὲν ἔχασε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἠδύνατο νὰ περάσῃ.

— Σὲ παρακαλῶ, κύριε ἀξιωματικέ, εἶπε πάλιν, ἀφοῦ δὲν ἐπιτρέπετε εἰς περισσοτέρους τῶν δύο νὰ περῶσι ταυτοχρόνως, πότε δύνανται δύο ἄλλοι νὰ περάσωσι; Μετὰ ἓν τέταρτον, ἡμίσειαν ἢ μίαν ὥραν; Τί χρονικὸν διάστημα ἔχετε προσδιωρισμένον;

Ὁ ἀξιωματικός, ὅστις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐφεύρῃ τὴν πυρίτιδα, ἀκούσας τὴν ἐρώτησιν ταύτην, ἤνοιξε μεγάλους τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἔμεινε σκεπτικός.

— Δὲν ὑπάρχει τίποτε τοιοῦτον εἰς τὰς πρὸς ἐμὲ διαταγάς, εἶπε τέλος, ἀλλ' ἔχεις δίκαιον υἱέ μου· τοῦτο πρέπει νὰ διορθωθῇ. Μὲ πρώτην εὐκαιρίαν θὰ πέμψω ἕνα ἐκ τῶν ἀνθρώπων μου εἰς Ἀλόπολιν νὰ ζητήσω ὁδηγίας περὶ τούτου. Πρέπει νὰ ἔχῃς ὑπομονήν, φίλε μου, ἑωσοῦ ἐπιστρέψει.

ΙΔΑΡΟΤΗΣ

Ὁ ἄνθρωπος ἀδύνατον νὰ προξενήσῃ εὐχαρίστησιν εἰς ἄλλους ἂν αὐτὸς πρῶτον δὲν εὑρίσκηται εἰς εὐχάριστον διάθεσιν. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ συνηθίζωμεν εἰς τὴν ἱλαρότητα ὥστε εἰς ὁποιανδήποτε θέσιν καὶ ἂν εὑρεθῶμεν, εἴτε πρέπει νὰ δίδωμεν ἢ λαμβάνωμεν βοήθειαν, νὰ παρέχωμεν ἢ ζητῶμεν προστασίαν, νὰ κερδαίνωμεν τὴν ἀγάπην πάντων μεθ' ὧν ἐρχόμεθα εἰς συνάφειαν. Διότι, καίτοι γενικῶς ὑποτίθεται ὅτι οἱ εὐεργετοῦντες, διὰ τῆς πράξεώς των ταύτης ἀποσπῶσι τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγάπην, ἀπεδείχθη ὅμως ὅτι ἀπαιτεῖται, τέχνη τις πρὸς παραγωγὴν ἀγάπης καὶ ἡ τέχνη αὕτη εἶναι δυσκολωτάτη.

Ο ΑΦΟΒΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

(Συνέχεια ἀπὸ Σελ. 56.)

Μόλον ὁποῦ ἡ ζωὴ τοῦ κοινωβιώτου, συστημένη ἀπὸ τὸν ἅγιον Βασίλειον θεμελιώνεται εἰς μίαν σφαλερὴν ἰδέαν τῆς χριστιανικῆς ἐπαγγελίας καὶ σχέσεως εἰς τὸν κόσμον εἶναι ὅμως ἀσυγκρίτως εὐγενικότερη καὶ ὑγιεινέστερη ἀπὸ ἐκείνην τοῦ ἐρημίτου· καὶ ἦτον καλὰ ἐννοημένη διὰ νὰ φέρῃ ἕνα σταμάτισμα εἰς τὲς ὑπερβολὲς τοῦ ἀσκητισμοῦ 1. Ἕνα τέτοιο σταμάτισμα ἦτον πολὺ χρειαζόμενο εἰς τὸν Πόντον, καὶ εἰς τὲς τριγυρινὲς ἐπαρχίες. Ὁ πρῶτος κήρυκας τῆς ἀσκητικῆς εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἦτον ὁ Εὐστάθιος, ὅστις ἀπαρθένιζε εἰς μίαν ἀδελφότητα Ἀναχωρητῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπανομάζοντο, κατὰ τοὺς διαφόρους ἀρχηγούς των, Εὐσταθιάδες, Λαμπετιανοί, Ἀδέλφιοι, Μαρκιανῆτες· ὡς ἀκόμη καὶ Εὐχέτες, διὰ τὴν θεωρίαν τους ἐπάνω εἰς τὴν ἐσωτερικὴν εὐχήν· Χορευταί, διὰ τοὺς μυστικοὺς χορούς των, καὶ Ἐνθουσιασταί, διὰ τὴν ἰσχύρισήν τους ὅτι τάχα ἦτον ἐμπνευμένοι· τοῦτοι ὅλοι ἐζοῦσαν φανατιζόμενοι τὴν πλάνην τους· ἐκαταφρονοῦσαν τὸν γάμον, καὶ τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν, εἰς βαθμὸν τέτοιον ὥστε ἀρνοῦντο νὰ λάβουν τὰ μυστήρια, ἂν ἑτοιμασμένα ἀπὸ οἰκογενειάρχην ἱερέα, ὡς ἀκόμη ἀρνοῦντο κάθε ἱερὰν πράξην εἰς οἴκημα ὑπανδρευμένου ἀνθρώπου. Οἰκογένειες ἐδιελύοντο· ἄνδρες παραιτοῦσαν τὲς γυναῖκες τους καὶ γυναῖκες τοὺς ἄνδρες τους· γονεῖς τὰ παιδιά τους, καὶ παδία τοὺς γονεῖς τους!...

Ἡ μεγαλήτερη σύγχισης ἐβασίλευε, καὶ ἡ μετάδοσης τῆς φρενοβλαβείας ἐκείνης ἐπροχωροῦσε ταχέως, ὅταν ὁ Βασίλειος ἐρρίφθη μ' ἐνθουσιασμὸ νὰ φέρῃ ἐμπρὸς τὸν κοινωβιωτισμόν του. Κηρύττοντάς τον φυσικῷ τῷ λόγῳ ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ σὲ σύγκρουση μὲ τοὺς Ἀναχωρήτας, καὶ νὰ δυσαρεστήσῃ καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐγκατοίκους, οἱ ὁποῖοι μὲ δίκηρο ἐπαραπονοῦντο διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τόσων πολιτῶν ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς κοινωνίας. Αὐτὸς ὅμως ἐδούλευε ἀκατάπαυστα καὶ μ' ἐπιτυχίαν κ' ἐστάθη ὁ καθιδρυτὴς διαφόρων μοναστηρίων, φροντιστηρίων ἢ κοινωβίων ὡς τότε διαφορετικὰ ἐπωνομάζοντο, καὶ τὰ ὁποῖα ἔπερναν τοὺς κανονισμούς του. Τὰ καταστήματα ἐκεῖνα ἦτον κουβέλια (σίμβλα) βιομηχανίας ἐνταυτῷ καὶ παράμερα εὐσεβείας καὶ μετανοίας. Ἀπὸ τὸ ἐργαλεῖον καὶ τὸ ἀμόνι ἀπερνοῦσαν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὴν προσευχὴν καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν. Ὑποδηματοποιοὶ καὶ λεπτουργοὶ ἐργάζοντο τὰ χειροτεχνήματά τους, καὶ συντροφιὲς καλογήρων ἐδούλευαν τὰ χωράφιά τους. Ἐκεῖ ὁ εὐγενὴς καὶ ὁ ἀπελευθερομένος σκλάβος ἀνταμόνοντο ἴσια πρὸς ἴσια σὲ μίαν κοσμικὴν καὶ οὐράνιον ἀδελφότητα· καὶ ἦτον ἐλεύθεροι νὰ ἐχτελοῦν ὅλας τὰς κοινωνικάς των ἐπιθυμίας ἐχτὸς τῆς ὑπανδρείας. Ἐκεῖνα ἦτον ἀναθρευτήρια υἱϊκῆς εὐσπλαχνίας· ἕνας ὄντας ἀπὸ τοὺς κυρίους σκοπούς των ἡ ἀναθροφὴ τῶν παιδίων, τὰ ὁποῖα ἐδέχοντο εἰς τρυφερὴν ἡλικίαν. Τὰ ὀρφανὰ ἐλιδάσκοντο χάρισμα. Οἱ κανονισμοὶ τοῦ Βασιλείου μ' ὅλον ὁποῦ δυνατὰ χρωματισμένοι ἀπὸ τὲς δεισιδαιμονίες τοῦ καιροῦ του, δείχνουν μεγάλην δωστότητα κρίσεως, καὶ βάθος πραχτικῆς φρονήσεως, καὶ φωτισμὸν τέτοιον ὁποῖον ἠμποροῦσαν μόνοι νὰ ἔχουν οἱ πρόμαχοι τῆς τότε προόδου.

Γρήγορα ὅμως ἐκράχθη νὰ λάβῃ ὑψηλότερην θέσην, καὶ νὰ κάμῃ ποικιλότερες καὶ δυσκολώτερες ἐργασίες διαδοχικῶς ὡς πρεσβύτερος καὶ ὡς Ἐπίσκοπος. Ὡς διδάχτωρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Κυβερνήτης της ἐκεῖ εὕρηκε στάδιον διὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν διαφόρων χαρισμάτων του, καὶ ἦτον πάντοτε ἕτοιμος κάθε ποῦ ἐχρειάζετο νὰ γενῇ κάτι. Ἐπιστρέφοντας τὰ 363 στὴν Καισαρίαν ἔπειτ' ἀπὸ μίαν ἀπουσίαν ἀκτὼ χρόνων, ἔγινε πρεσβύτερος εἰς ἡλικίαν τριάντα-τεσσάρων χρονῶν ἀφοῦ πρῶτα ἔλαβε τοὺς βαθμούς. Ὁ Εὐσέβιος, ὅστις δύο χρόνους πρώτερον εἶχε γένει Ἐπίσκοπος, (ὄντας εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐκλογῆς του λαϊκὸς καὶ ἀβάπτιστος, ἀλλ' ὁποῦ μετέπειτα ἐδείχθη ἀξιότιμος ἄνθρωπος)1 ἐζήλεψε τὸν Βασίλειον κ' ἐπάσχισε νὰ τὸν ἐκβάλῃ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ Βασίλειος ὅμως ἦτον δημοτικὸς καὶ οἱ καλόγηροι ἐβάλθησαν μὲ τὸ μέρος του. Ἡ Ἐκκλησία ἀκολούθως ἀναστατώθη, καὶ ἔγινε ἕνα σχίσμα, καὶ σχίσμα χαρακτῆρος τόσο σπουδαίου, ὥστε ἐχρειάσθη νὰ σταλθοῦν ἀπὸ τὴν Δύσην δύο Ἐπίσκοποι εἰς τὴν Καισαρίαν διὰ νὰ πραΰνουν τὴν τρικυμίαν. Ὁ Βασίλειος εἰς ἐκείνην τὴν περίστασιν ἔδειξε τὴν μετριοφροσύνην του καὶ εἰρηνικήν του διάθεσην ἀποτραβιζόμενος εἰς τὸ Μοναστῆρι του· γρήγορα ὅμως ἐχρειάσθησαν τὴν βοήθειάν του εἰς τὴν Καισαρίαν. Οἱ Ἀριανοί, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἤδη μίαν ἀπὸ τὲς ἐκκλησίες τῆς πόλεως, ἐσκέφθησαν ὅτι τὸ σχίσμα ἐκεῖνο εἰς τὰς φάλαγγας τῶν Ὀρθοδόξων, καὶ τὸ χοντροειδὲς τοῦ Ἐπισκόπου, ὅστις δὲν ἦτον διόλου θεολόγος, τοὺς ἔδιδε μίαν θαυμάσιαν εὐκαιρίαν διὰ νὰ πασχίσουν νὰ λάβουν τὸ ἐνάντιο μισάδι στὰ χέρια τους. Οἱ ἀπόστολοι τοῦ Ἀρια-

1 Ὅταν χαλινώνουμε καὶ μετριάζουμε τὲς ὑπερβολὲς τοῦ φανατισμοῦ, καὶ τῶν καταχρήσεων ἐν γένει, συντελοῦμε εἰς τὴν διατήρησίν τους. Σ. Μ.

1 Εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οἱ χριστιανοὶ δὲν ἐβιάζοντο νὰ βαπτίζονται· Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος δὲν ἐβαπτίσθη παρὰ εἰς τὲς ὕστερες στιγμὲς τῆς ζωῆς του.

Γίββον Αἰτίες κτλ. τῆς μεταν. τοῦ Κωνσταντίνου Κεφ. 20 Σ. Μ.

νοῦ Αὐτοκράτορος Βαλεντίου ἄρχισαν λοιπὸν τὴν ἐνέργιάν τους ἐπάνω στὲς διηρημένες καὶ ἀψυχημένες φάλαγγες τῶν Ὀρθοδόξων, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν πλέον κανέναν νὰ τοὺς διευθύνῃ. Ὁ Γρηγόριος ὅθεν ὁ φίλος τοῦ Βασιλείου ἐστάλθη νὰ ὁμιλήσῃ μὲ αὐτόν· ὁ Βασίλειος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιαν, ἔτρεξε προθύμως εἰς τὴν Καισαριαν, ἐμψύχωσε τοὺς πιστοὺς μὲ τὴν παρουσίαν του, ἐξανακέρδισε κάποιους ὁποῦ εἶχαν ἀποστατήσει, ἐστερέωσε τοὺς κλωνιζομένους, κ' ἐπολέμησε τοὺς ἐναντίους του μὲ τόσην ἐπιτυχίαν, ὥστ' ἐκατόρθωσε νὰ χαλάσῃ ἐξολοκλήρου τὰ σχέδιά τους. Ἐνταυτῷ, μὲ μίαν εὐγενικὴν γεναιότητα ψυχῆς ἐζήτησε διαμέσου καλῶν ἐκδουλεύσεων νὰ κάμῃ φίλον τὸν Ἐπίσκοπον Εὐσέβιον· ἐνῷ καὶ αὐτὸς πάλιν μὲ παρόμοιον μεγαλοψυχίαν ἐλησμόνησε τὸ ἀπερασμένο, κ' ἐδέχθη μ' εὐγνωμοσύνη τὲς ἀτίμητες ὑπηρεσίες τοῦ ἀξίου συμβοηθοῦ του, θέοντας σχεδὸν ὁλοκλήρως εἰς τὰ χέρια του τὴν φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας· ὥστε δὲν ἄργησεν ὁ Βασίλειος νὰ ἦναι ὁ πραγματικὸς Ἐπίσκοπος τῆς Καισαρίας, χωρὶς μόνον τὸ ὄνομα. Ἀκαταπαύστως ἐνασχολησμένος εἰς τὲς ὑπόθεσες τῆς Ἐκκλησίας, ἐφρόντιζε διὰ τοὺς φτωχοὺς, καὶ ἐπιστατοῦσε ὅλα τ' ἄλλα Καταστήματα ἀγαθοεργίας τὰ ἑνωμένα μὲ τὴν Ἐκκλησιαν, ἐκυβερνοῦσε τοὺς καλογήρους, ἔγραψε μίαν λειτουργίαν, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἀκόμη κ' ἐκήρυττε.

Ἕνα ἐπεισόδιον τοῦ καιροῦ ἐκείνου μᾶς ἀφήνει νὰ ρίψωμε ματιὰ μία ἀπάνου του, καὶ νὰ ἰδοῦμε τὴ δύναμη τῆς εὐγλωττίας του. Μία βαρυὰ πεῖνα εἶχε πέσει στὴν Καισαρίαν, καὶ οἱ φτωχοὶ ἦτον καταντημένοι νὰ ὑποφέρουν ἄκρα δεινά. Ὁ Βασίλειος ἀνέβη τὸν ἄμβωνα καὶ ἄρχισε τὴ διδαχή του μὲ τοὺς λόγους τοῦ Ἀμῶς, «Ὁ λέων ἐβρύχησε· ποῖος δὲν θέλει φοβηθεῖ; Κύριος ὁ Θεὸς ὁμίλησε· ποῖος δὲν θέλει προφητεύσει;» [1] Ἡ διδαχὴ ἐκείνη εἶναι ἄξια διὰ τὸν Βασίλειον, καὶ ἄξια διὰ μίαν τέτοιαν περίστασιν. Εἰς αὐτὴν ζωγραφίζει μὲ δυνατὰ καὶ φυσικὰ χρώματα τὸ φλογερὸν ἐκεῖνο ἄνυδρο στερέωμα, τὴν στεγνὴν καὶ ψυχομαχούσαν γῆν· καὶ ἐρωτᾷ ἂν ὁ Θεὸς ἀπαράτησε πλέον τὸν κόσμον του στὴν ἀπελπισίαν. Λέγει εἰς τοὺς ἀκροατάς του ὅτι ἐξαιτίας αὐτῶν ὁ οὐρανὸς ἐφλογίσθη, καὶ ἡ γῆ ἐξηράνθη· ὅτι ὁ Θεὸς ἔκλεισε τὸ χέρι του, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἔκλεισαν τὴν καρδίαν τους ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν τους. Λέγει εἰς τὸν πλούσιον ὅστις θησαυρίζει τὰ ἀποθηκευμένα του, ὅτι ἡ ἀσυντριβή του παρουσία εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ εἶναι ἕνας περίγελως, καὶ ἕνας ἀκόμη μεγαλήτερος περίγελως εἶναι διὰ αὐτὸν τὸ νὰ στέλνῃ τὰ παιδιά του καὶ τὴ γυναῖκα του εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ αὐτὸς ὁ πράγματι ἁμαρτωλὸς εἶναι ἀπὼν ἀκολουθῶντας τὸν Μαμμωνᾶ· καὶ οὕτω προχωρῶντας στενοχωρεῖ ἀκόμη περισσότερο καὶ θρηνολογεῖ τὸν πλούσιον καὶ σκληρόκαρδον ἁμαρτωλόν. Τὸν κάμνει νὰ αἰσθανθῇ ὅτι ἦλθε ἡ ὥρα του. Ὅτι ὁ Θεὸς ἔστειλε τὴν ἀνυδρίαν διὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ, καὶ νὰ ἰδῇ ἂν ἤθελε μοιράσῃ τὸ ψωμί μου μὲ τὸν πεινόντα. Ἐξυπνᾷ τὴν ἀποκοιμημένη συνείδησιν· ζεστένει τὲς παγομένες πηγὲς τῆς εὐσπλαγχνίας· διηγεῖται τὰ φρικώδη ἀποτελέσματα τῆς πείνας· καὶ ζωγραφίζει τοὺς δυστυχεῖς πεινῶντας καταντημένους σκέλεθρα πεινασμένα καὶ ἀποθνήσκοντα. Ἡ πρόσκλησις ἦτον ἀναντίστατη. Ἡ καρδίες, καὶ ἐνταυτῷ ἡ ἀποθῆκες τῶν πλουσίων ἄνοιξαν· καὶ ἡ θεία χάρις εὐλόγησε δωρητὰς καὶ δωρούμενους. Ἐφέρθησαν τρόφημα· καὶ ὁ Βασίλειος ἐσύναξε τὰ πεινασμένα πλήθη. Εἶχε προβλέψει ἀγγεῖα κάθε εἴδους, καὶ ὡς ἄξιος μαθητὴς Ἐκείνου ποῦ ἔπλενε τὰ πόδια τῶν μαθητῶν του ἐθεώρησεν ὡς τιμήν του τὸ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ μοιράσῃ εἰς τοὺς φτωχοὺς τὰ δῶρα τῶν πλουσίων.

Ἀποθανὼν ὁ Εὐσέβιος εἰς τὰ 370, ὁ Βασίλειος ἐκλέχθη Ἐπίσκοπος, ἢ μᾶλλον Ἀρχιεπίσκοπος. Τὴν ἐκλογήν του ἐναντιόθησαν οἱ προύχοντες τοῦ Τόπου· ἐπειδὴ ἡ αὐστηρὴ διαγωγή του καὶ τὰ εὐαγγελικά του κηρύγματα, ἐκαταδίκαζον τοὺς διεφθαρμένους τοῦ κόσμου. Τοῦτοι ἔφερναν ὡς ἐπιχείρημα, διὰ νὰ τὸν πολεμήσουν, τὸ ἀσθενὲς τῆς ὑγείας του· ἡ ὁποία εἶχε σταθεῖ ἀδύνατη πάντοτε, καὶ τότε ἦτον περισσότερον ἀκόμη ἐξησθενισμένη ἀπὸ τὴν ἄσκησιν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀκατάπαυστην σπουδὴν, καὶ κόπους κάθε εἴδους. «Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο,» ἔγραψεν ὁ Γρηγόριος τῆς Ναζιάνζης πρὸς τοὺς Καισαρίους, «ἤθελ' εἶναι σωστὸ ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐκλέξετε ἀθλητὴν, ἀλλ' ἂν πρόκειται νὰ ἐκλέξετ' Ἐπίσκοπον τὸ ἐπιχείρημα εἶναι ἄθλιον.» Ὁ Βασίλειος ἐκλέχθη Ἐπίσκοπος, κ' ἐπισκόπευσε τὴν Καισαρίαν ἕως τέλους ζωῆς του, ἕως τὰ 379.

Εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῶν ἐπισκοπικῶν χρεῶν του ὁ Βασίλειος ἐπολλαπλασίασε τὲς προσπάθειές του, καὶ ὑπερέβη τὸν ἑαυτόν του τὸν ἴδιον. Ἐμεταρρύθμησε τὲς κατάχρησες ὁποῦ εἶχε γλυστρήσουν μέσα στὴν ἐπαρχίαν του· κ' ἐπεριόρισε τὸ ἀκανόνιστον τῶν χωρεπισκόπων (ἐπισκόπων τῆς ἐξοχῆς), οἱ ὁποῖοι ἔμβαζαν εἰς τὴν ἱερὰν ὑπηρεσίαν ὑποκείμενα διόλου ἀνάρμοστα καὶ ἀνάξια. Ἡ ἐδικές του χρεῖες ἦτον ὀλίγες· καὶ τὰ εἰσοδήματα τοῦ Ἐπισκοπείου ἐξοδεύοντο εἰς ἔργα φιλάνθρωπα. Ἦτον τότε ποῦ ἐσύστισε τὴν Βασιλειάδα στὴν Καισαρίαν, καταφύγιον διὰ τοὺς ξένους καὶ ἀσθενεῖς. Τὸ Κατάστημα τοῦτο ἦτον τόσο μεγάλο καὶ τέλειον, ὥστε ὁ Γρηγόριος, ὁ φίλος του, τὸ ὠνόμαζε «μία μικρὴ χωροποῦλα.» Εἶχε μέσα ἐργαστήρια διὰ ὅλους τοὺς τεχνίτας καὶ δουλευτάς, ὅσοι ἐχρειάζοντο στὸ Κατάστημα, καὶ ἰατροὺς ἐσωτερικοὺς

1 Ἀμῶς. Κεφ. 3. ἀριθ. 8.

ἐδικούς του· καὶ καταστήματα τέτοια, μὲ τὴν ἐπιρροήν του καὶ συνενέργιάν του, εἶχε κάμει νὰ γένουν εἰς ὅλην τὴν ἐπίλοιπην Ἐπαρχίαν.

Εἰς μίαν ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἡ συμπάθεια διὰ τοὺς φτωχοὺς καὶ διὰ τοὺς δυστυχεῖς ἦτον ὁ χαρακτῆρας τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἐνεργητικότης τοῦ Βασιλείου διὰ φιλάνθρωπα ἔργα ἦτον ὑπέρτατη. Ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἦτον μόνον ἕνας ἀκούραστος ἀρχιερέας, ἀλλὰ καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους ὑπερασπιστὰς τῆς πίστεως. Τρεῖς χρόνους πρὶν γεννηθῇ, τὸ ὁμοούσιον, ἡ οὐσιώδης ἑνότης τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἐκηρύχθη ἐπισήμως ἀπὸ τὴν Σύνοδον τῆς Νικαίας, ὡς ἐκεῖνο ποῦ ἡ Ἐκκλησία ἐπίστευε. Τὸ δόγμα τοῦτο, μόλον ὁποῦ καταργᾶς προθύμως ἀγκαλιάσθη, ἀπαρατήθη ὅμως ἔπειτα ἀπὸ τὸν Μέγα Κωνσταντῖνον· καὶ οἱ διάδοχοί του Κωνστάντιος καὶ Βαλέντιος, ἐνηγκαλισθέντες τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀρείου, ἔκαμαν τὸ μέλλον τῆς Ὀρθοδοξίας πολὺ σκοτινὸν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλείου. Εἰς τὰς ἐπιστολάς του πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Δύσεως, καὶ ἄλλους, γράφει ποὺ θλιμμένος, καὶ μὲ τὸν πλέον λυπηρὸν τρόπον. Ὁμοιάζει τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας μ' ἐκείνην ἑνὸς στόλου εἰς μίαν θαλασσοταραχὴν, μὲ τὰ πλοῖα χτυπόμενα καὶ συντριβόμενα μεταξύ τους, καὶ δέεται διὰ τὴν γαλήνοσιν τῆς τρομερῆς ἐκείνης τρικυμίας. Ἐντοσούτῳ, πασχίζει μὲ ὅλες του τὲς δύναμες νὰ μετράσῃ τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῆς τρικυμίας ἐκείνης. Τὰ ἄθλα του εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ Νικιανοῦ δόγματος ἦτον ἄφθονα καὶ ἀτίμητα. Ὁ θρίαμβος τοῦ δόγματος ἐκείνου εἰς τὴν Ἀνατολὴν χρεωστεῖται κυρίως εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς τοὺς ἀξίους συμβοηθούς του δύο Γρηγορίους ἀδελφόν του καὶ φίλον του. Αὐτὸς τὸ ἀνάπτυξε μὲ μίαν μεγάλην ἐπιτηδειότητα, εὐγλωττίαν, καὶ ἀποδειχτικότητα εἰς τὰς συζητήσεις του· καὶ τὸ ἐξήγησε πολὺ καθαρὰ εἰς τὰς ὁμιλίας του. Ἡ ἐγκαθίδρυση τοῦ δόγματος ἐκείνου ἦτον ὁ κύριος σκοπὸς τῆς μεγάλης του ἀλληλογραφίας μὲ τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως καὶ μὲ ἄλλους ὅσους ἔσερναν τότε τὰ πνεύματα, ὡς τὸν Ἀθανάσιον, καὶ τὸν Ἀμβρόσιον τοῦ Μιλάνου. Εἶναι βέβαια θαυμάσια ἡ ἀξία τῶν συγγραμμάτων του· ἀλλὰ παρομοίως ἀξιοθαύμαστη ἡ ἀφοβία καὶ σταθερότητά του εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ δόγματος ἐκείνου τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἐθεώρει ὡς τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς πίστεως, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἐβασίζοντο, ὡς εἰς τὴν μόνην ἄγκυραν τῆς σωτηρίας των. Ὁ Βαλέντιος εἶχε προστρέξει εἰς ραδιουργίας, κολακείας, δημεύσεις καὶ φόνους διὰ τὴν διάδοσιν τῆς πίστεώς του. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους κληρικοὺς ἐδιόχθησαν ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας των, διὰ νὰ ἔμβουν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Αὐτοκράτωρος· καὶ ὀγδοῆντα ἱερεῖς ὁποῦ εἶχ' ἔλθουν εἰς αὐτὸν ὡς Ἐπιτροπὴ, ἐβάλθησαν διὰ προσταγῆς του εἰς ἕνα πλοῖον, εἰς τὸ πλοῖον ἐβάλθη φωτιὰ, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκεῖνοι ἐκάησαν.

Εὑρισκόμενος ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Καισάριαν, ὁ Βασίλειος ἐκράχθη νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ Κυβερνήτου Μοδέστου, ὅστις δὲν ἦτον παρὰ ἕνα ἀσυνείδιστον ὄργανον τοῦ Τυράννου. Ὁ Κυβερνήτης ἐρώτησε τὸν Βασίλειον πῶς ἐτολμοῦσε νὰ φρονῇ διαφορετικὰ ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτωρα, καὶ ἂν δὲν ἦτον καλήτερα διὰ αὐτὸν νὰ τὸν ἔχῃ φίλον. Ἡ ἀπάντησες τοῦ Βασιλείου ἐθύμοσαν τὸν Κυβερνήτην, ὅστις, συκονόμενος καὶ ὁμιλῶντας μὲ χοντρὴν καὶ ἀγρίαν φωνὴν εἶπε,

Κυβερ. Τί λοιπὸν δὲν μὲ φοβεῖσαι;

Βασίλ. Καὶ διατί ἔπρεπε νὰ φοβηθῶ; Τί θὰ μοῦ συνέβῃ; Τί θὰ πάθω;

Κ... Ἐγὼ ἠμπορῶ νὰ σὲ παιδέψω μὲ πολλοὺς τρόπους.

Β... Μὲ πόσους; σὲ παρακαλῶ, κύριέ μου.

Κ... Μὲ δήμευση μὲ ἐξορία μὲ βάσανα (τορτουρα), καὶ μὲ θάνατο.

Β... Ἰδὲς ἂν ἔχῃς τίποτε ἄλλο νὰ μοῦ φοβερίσῃς, ἐπειδὴ ἀπ' ὅσα μοῦ ἐμελέτησες κανένα δὲν μὲ φοβίζει. Δὲν ἔχω τίποτε νὰ μοῦ πάρῃς, ἀκολούθως δὲν φοβοῦμαι τὴ δήμευση· ἂν τοὐλάχιστον δὲν ὀρέγεσαι τὰ ξεφτισμένα ταῦτα καὶ ξεσχισμένα φορέματά μου καὶ λίγα βιβλία ποῦ παρομοίως μοῦ εὑρίσκονται. Τὴν ἐξορία δὲν τὴν ἐννοῶ, ἐπειδὴ ἡ Γῆ ὅλη εἶναι παρομοίως τοῦ Κυρίου, κ' ἐγὼ δὲν εἶμαι σ' αὐτὴν παρὰ διαβάτης καὶ ξένος. Ὅσον διὰ τὰ βάσανα ἡ πρώτη δοκιμὴ ἤθελε μὲ ἀποθάνει, καὶ δὲν ἤθελε ὑποφέρω πολύ· καὶ ὁ θάνατος ἤθελε μὲ φέρει εἰς τὸν Θεόν.

Κ... Κανεὶς ἀκόμη δὲν μοῦ ὁμίλησε μὲ τόσην ἐλευθεροστομίαν.

Β... Ὡς φαίνεται δὲν ὁμίλησες ἀκόμη μὲ κανέναν ἐπίσκοπον· ἀλλέως ἤθελε σοῦ μιλήσει καθὼς σοῦ ὁμίλησα καὶ ἐγὼ διὰ τοῦτα τὰ πράγματα, εἰς κάθε ἄλλο ἐμεῖς εἴμασθε ὑπήκοοι· ἀλλ' ὅταν πρόκειται περὶ Θεοῦ, ἐμεῖς τότε προσέχουμε εἰς αὐτὸν μόνον. Ὕβριζε, φοβέριζε ὅσο θέλεις, ἀλλὰ ποτὲ δὲν θέλει μᾶς κάμεις νὰ παραδεχθοῦμε σφαλερὰ δόγματα.

Οὔτε κολακεία, οὔτε φοβέρα εἶχε δύναμην ἐπάνω εἰς τὸν Βασίλειον. Καὶ ὅμως ὁ Αὐτοκράτωρ διὰ νὰ τὸν τρομάξῃ, καὶ νὰ τὸν βάλῃ εἰς ὑποταγὴν, τὴν ἡμέρα τῶν Θεοφανείων ἐμβῆκε στὴν ἐκκλησίαν συντροφευμένος μὲ δορυφόρους του, ὅπου ἦτον μία μεγάλη μάζευση, κ' ἐπῆγε σιμὰ στὸν Ἐπίσκοπον, μὲ ἕνα χάρισμα εἰς τὸ χέρι του, διὰ νὰ τὸν ὑποχρεόσῃ νὰ τὸ δεχθῇ, καὶ οὕτω νὰ φανῇ ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος ἦτον ἐμβασμένος εἰς τὴν συγκοινωνίαν του.

Ὁ Βασίλειος ἔμεινε ἀκίνητος, χωρὶς νὰ προσέξῃ διόλου τὸν Αὐτοκράτωρα, ὅστις χαμένος διὰ τὴν ἀψηφισίαν τοῦ Ἐπισκόπου, ἐκλονίσθη, καὶ ἤθελε πέσει, ἂν δὲν ἦχε πιασθῇ· Ἤθελε νὰ ἐξορίσῃ τὸν

Βασίλειον· ἀλλὰ φοβούμενος μίαν ἐπανάστασιν διὰ τὴν ὑπόληψιν καὶ ἀγάπην ὁποῦ τοῦ εἶχαν, ἄλλαξε τὴν ἀντιπολιτικὴν καὶ ἄδικον ἀπόφασίν του· καὶ ἔδειξε μάλιστα νὰ θεωρῇ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὅστις τόσον γενναίως τοῦ ἀντιστάθη καὶ τὸν ἐσκότισε, δεισιδαιμονικὸν σέβας. Εἰς τοῦτην τὴν σκηνὴν ὁ Βασίλειος ὑψόνεται, καὶ πέρνει μεγάλας ἡρωϊκὰς ἀναλογίας. Ἓν' ἀσθενὲς καὶ ἀχαμνισμένο ἄτομο, νὰ βάζῃ, ἕναν αὐτοκράτωρα μὲ τοὺς δορυφόρους του εἰς ἀμηχανίαν! ἰδοὺ ἡ ζωγραφία, ὄχι τῆς συνεριστίας μεταξὺ κοσμικῆς τυραννίας καὶ παπαδίστικης αὐθάδειας, ἀλλὰ τῆς ἀδυναμίας τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας, ἀπέναντι μιᾶς ὑπερτάτης ψυχῆς· ἕνα παράδειγμα τῆς ὑπεροχῆς τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν, ἀπέναντι τῆς ὑλικῆς βίας. Ζωγραφία τούτη ποῦ δικαιεῖ τὸν Βασίλειον νὰ συναριθμῆται ἀνάμεσα στοὺς εὐγενεῖς ὑπερασπιστὰς τῶν ἱερῶν δικαιωμάτων τῆς συνειδήσεως.

Ὁ ἄνθρωπος ἐπάνω εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ὀργὴ τοῦ Αὐτοκράτωρος εἶχε ἀποτύχει, δὲν ἤθελ' ἠμπορέσει νὰ καταμυτοθῇ ἀπὸ ἕναν ἐχθρὸν κατώτερον. Ὁ πάρεδρος τοῦ Κυβερνήτη τοῦ Πόντου ἐπάσχισε νὰ διάσῃ μίαν εὐγενῆ χήρα νὰ τὸν ὑπανδρευθῇ. Τούτη, μὴν ἔχοντας ποῦ ἄλλοῦ, ἐπρόστρεξε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βασιλείου· ὅστις ἀρνηθεὶς νὰ τὴν δώσῃ· ἐσύρθη ἐμπρὸς εἰς τὸ Δικαστήριον τοῦ Κυβερνήτη. Οἱ ὑπάλληλοι ἐδιατάχθησαν νὰ τοῦ ξεσχίσουν τὸ ἱερὸν φόρεμά του· ἄλλ' ὁ Βασίλειος ἐπρόσφερε νὰ τὸ κάμῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος· καὶ δὲν ἐταράχθη εἰς τὴν φοβέραν τοῦ νὰ ξεσχίσουν καὶ τὸ σῶμα του μὲ καρφιά, λέγοντας ὅτι τοῦτο ἤθελε τὸν ὠφελήσει εἰς τὸ σκότι του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὑπόφερνε δυνατά. Ἀλλ' ὁ Κυβερνήτης ἐμετανόησε γρήγορα διὰ τὴν ἀχρειότητά του· ἐπειδὴ παρευθὺς ὁποῦ ἀκούσθη ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος ἐπιάσθη, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἁρπάζοντες κάθε ἅρματο ποῦ ἤθελ' εὕρουν ἐμπρός του ὅρμησαν νὰ τὸν ἐλευθερώσουν. Ὁ Κυβερνήτης τότες ἔπαυσε νὰ φοβερίζῃ τὸν Βασίλειον, καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἐπιρροήν του, διὰ νὰ ἡσυχάσῃ τὴν ἀναστάτοσιν.

Διὰ ἕναν ἄνθρωπον ὁποῖος ἦτον ὁ Βασίλειος, εἰς μίαν τέτοιαν ἐποχὴν ὁποία ἦτον ἐκείνη ἡσυχία καὶ εἰρήνη δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἦναι. Οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐκατάτρεξαν ἕως τέλους ζωῆς του· καὶ αὐτὸς πάλιν δὲν ἔβαλε κάτου τὰ ὅπλα παρὰ μόνον εἰς τὴν θανήν του. Τὰ βέλη τῆς συκοφαντίας ἔπεφταν ἀπάνου του 'σὰν χαλάζι, καὶ τὸν ἐτύλιξαν εἰς διατριβὲς ἐρεθιστικὲς κ' ἐπιζήμιες μὲ τοὺς γειτονεύοντας Ἐπισκόπους, οἱ ὁποῖοι ἐφθονοῦσαν τὸ μεγαλεῖον του, κ' ἐμισοῦσαν τὴν πίστην του· μάλιστα μὲ τὸν Ἄνθιμον, διὰ τὰ σύνορα τῆς ἐπαρχίας των. Ὁ Βασίλειος ἐδιαιτήρησε ὅταν Ἐπίσκοπος τὸ μοναστικὸν φόρεμα, κ' ἔζοῦσε μὲ μοναστικὴν δίαιταν ἕως τέλους τῆς ζωῆς του. Μαρασμένος ἀπὸ τὲς αὐστηρότητες, ἀγῶνας, καὶ προσπάθειες κάθε εἴδους, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα τὸ σῶμα του, ἀπ' ἀρχῆς ἀσθενές, ἤθελεν ὑποκύψει, καὶ μόνον ἐβαστάχθη διὰ τὴν σιδηρᾶν δύναμιν τῆς θελήσεώς του ἀπέθανε τὰ 379, εἰς ἡλικίαν πενῆντα χρόνων. Τὰ ὕστερά του λόγια ἐστάθησαν «Εἰς χείρας σου παραδίδω τὸ πνεῦμα μου.» Θερμὰ δάκρυα καὶ λυπηρὲς κραυγὲς τοῦ ὅλου ποιμνίου του τὸν ἐσυντρόφευσαν εἰς τὸν τάφον του· καὶ ὅλη ὁλόκληρη ἡ Ἐκκλησία ἐθρίνησε τὸν χαμὸν τοῦ πατρός της. Τόση ἦτον ἡ σύναξη ὅλων τῶν τάξεων τῆς κοινωνίας εἰς τὴν κηδείαν του, ποῦ πολοὶ ἐζουπήσθησαν εἰς τὸ πλῆθος καὶ ἀπέθανον. Τὰ φιλολογικά του ἀπολειπόμενα εἶναι πολυάριθμα· καὶ μεταξύ των ἑκατὸ σχεδὸν διδαχὲς ἡ ὁποῖες, μόλον ὁποῦ δὲν εἶναι χυμένες εἰς τὸ καλήτερο καλοῦπι τῆς ἀμβωνικῆς εὐγλωττίας, εἶν' ὅμως ἀναντιρρήτως προϊόντα ἑνὸς ὀρθοῦ λογικοῦ, καὶ ἑνὸς πολὺ καλλιεργημένου πνεύματος· Ἡ καθαρότης, ἡ γλυκύτης, καὶ ἡ παρθενικὴ ὡραιότης τοῦ ὕφους εἶναι ὁ χαρακτῆρας τους. Ἡ στερεότης τῶν ἰδεῶν, ἡ δύναμη τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ τῶν οἰκείων ἀλλὰ καλλωπισμένων παραδειγμάτων, εἶναι τὰ εὐχάριστα ἀντίθετα τῶν κούφων καὶ ἐπιτηδευμένων φωνασκιῶν, ἡ ὁποῖες εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπερνοῦσαν διὰ εὐγλωττίαν. Ἂν θὰ ἐννοήσωμεν τὴν εὐγλωττίαν κατὰ τὸ ἑτυμολογικόν της νόημα, ὡς ἐλευθεροστομίαν, ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦτος στέκει καλὰ εἰς τὲς διδαχὲς τοῦ Βασιλείου. Ὁ Βασίλειος εἶναι ξάστερος· τὰ λέει στρογγυλὰ, δὲν μεταχειρίζεται περίφρασες, καὶ γυμνᾷ κατευθείαν εἰς τὸ σημάδι· γλυκένει ὅμως ὁπωσοῦν τὸν τρόπον μὲ μίαν ἀγαθότητα ὁποῦ κερδίζει, καὶ μίαν πειθὼ ἡ ὁποία χρεοστεῖται εἰς τὴν σωφροσύνην του καὶ ὀρθὸν λογικόν του.

Ἡ διδαχὲς τοῦ Βασιλείου εἶν' ἕνα ἀπὸ τὰ πλέον εὐχάριστα δόγματα τῆς ἐπιτυχίας τῆς ρητορικῆς εἰς τὸν Ἄμβωνα, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐμεταχειρίζετο τόσον ἐπιτηδίως τὴν τέχνη του. Οἱ ρητορικοὶ κανῶνες τὸν εἶχαν διδάξει νὰ ὀνοματίζῃ ὄχι μόνον, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκλέγῃ καὶ νὰ μεταχειρίζεται τὰ ὄργανά του μὲ μίαν ἐχπληχτικὴν κομψότητα ἐφαρμογῆς εἰς τὸ προκείμενόν του. Ἡ διδαχές του δὲν εἶναι θεολογικὰ δοκίμια. Ἡ Διατριβές του δὲν εἶναι διδαχές. Ἦτον ἀκόλουθος τοῦ Ὠριγένη· ἀλλὰ τὸ πνεῦμα του ἔκλινε εἰς τὴν πραχτικὴν ὠφέλειαν. Ὑπάρχουν ἀκόμη τὰ συγγράμματά του περὶ χριστιανικῆς ἠθικῆς, καὶ ἀσκητικῆς ἢ ὡς κανεὶς ἠμποροῦσε μᾶλλον νὰ εἰπῇ, πραχτικῆς θρησκείας· εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι ἁγία ζωή. Τὰ πέντε βιβλία του ἐναντίον εἰς τὸν Εὐνόμιον, καὶ τὸ σύγγραμμά του περὶ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι τὰ κυριώτερά του εἰς τὸ Ἀριανὸν ζήτημα.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΟΙΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΚΟΡΗΝ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΖΗΤΗ ΤΙΣ ΔΙΑ ΣΥΖΥΓΟΝ:

Τὴν πράγματι φρόνιμον καὶ ἀληθῆ κόρην πρέπει τις νὰ τὴν ζητήσῃ. Αὕτη δὲν ἐπιδεικνύεται μὲ τὰ λαμπρὰ ἐνδύματά της—δὲν εἶναι τοῦ συρμοῦ· γενικῶς δὲ δὲν εἶναι πλουσία. Ἀλλ' ὅμως ὁποίαν ἀγαθὴν καρδίαν ἔχει! πόσον μεγάλη, πόσον καθαρὰ, καὶ ἀληθῶς γυναικεῖα εἶναι ἡ καρδία της! Ὅταν ἴδῃς αὐτὴν ἀπορεῖς πλέον ἐὰν τὰ ἐν τοῖς ὀδοῖς κομψευόμενα ὄντα ἦναι τῷ ὄντι γυναῖκες. Ἐὰν κερδήσῃς τὴν ἀγάπην της αἱ δύο χιλιάδες δραχμαί σου θὰ ἦναι ἰσοδύναμοι μὲ δύο ἑκατομμύρια. Δὲν θὰ ζητήσῃ παρὰ σοῦ οὔτε ἅμαξαν οὔτε πολυτελῆ οἰκίαν. Θέλει φορεῖ ἁπλῆν ἐνδυμασίαν καὶ ἐν ἀνάγκῃ θὰ τὴν ἐπιδιορθώνῃ χωρὶς νὰ κομπάζῃ καὶ ὑπερηφανεύηται ἀνοικείως διὰ τὴν οἰκονομίαν της. Θὰ φυλάττῃ πάντα τὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ σου ἐν τάξει, κοσμιότητι καὶ καθαρότητι· καὶ θὰ σὲ ὑποδέχεται μετὰ τοσαύτης ἀγάπης καὶ γλυκύτητος ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν οἰκίαν, ὥστε θὰ αἰσθάνεσαι ἑαυτὸν εὐτυχέστερον παρά ποτε. Θὰ σὲ κάμῃ νὰ ἀγαπᾷς τὴν οἰκίαν, (καὶ ἂν δὲν τὴν ἀγαπᾷς βεβαίως θὰ ἦσαι αὐτόχρημα κτῆνος) καὶ θὰ σὲ διδάξῃ νὰ λυπῆσαι, ἀντὶ νὰ χλευάζῃς καὶ μυκτηρίζῃς ἀθλίαν τινὰ καὶ δούλην τοῦ συρμοῦ κοινωνίαν, νομίζουσαν ἑαυτὴν πλουσίαν καὶ ματαίως προσπαθοῦσαν νὰ στοχάζεται ἑαυτὴν εὐτυχῆ. Τώρα λοιπὸν σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ εἴπῃς εἰς τὸ ἑξῆς, «Δὲν εὐκολύνομαι νὰ νυμφευθῶ.» Ὕπαγε εὕρε τὴν ἀληθῆ γυναῖκα, καὶ δύνασαι νὰ τὴν εὕρῃς. Ἀποσκοράκισον τὸ σιγάρον καῦσον ἢ θροῦσον τὸ παστουνάκισον· γενοῦ φρόνιμος καὶ σώφρων καὶ ζήτησον σπουδαίως καὶ φρονίμως τὴν μελλόνυμφόν σου.

Σοφὸς Σιδηρουργός. Ἐν τινι πόλει τῆς ἐπαρχίας Πεννσυλβανίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ζῇ ἄνθρωπος τις, σιδηρουργὸς τὸ ἐπάγγελμα, ὅστις εἶναι συγχρόνως καὶ ἄξιος λόγου ἀστρονόμος· ἐννοεῖ δὲ καὶ διαφόρους γλώσσας καὶ δημοσιεύει ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ ἡμερολόγια. Μελετᾷ ἐπὶ δύω ὥρας καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἔχει ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν διασημοτάτων ἀστρονόμων τῆς χώρας καὶ προετοιμάζει ἀστονομικὸν σύγγραμμα διὰ τύπωσιν.

Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΜΥΡΜΗΚΩΝ.

Περὶ τῶν μεγάλων ἐκστρατειῶν γίνεται πολὺς λόγος. Ἡ ἐκ Μὲτζ εἰς Παρισίους στρατεία, ἡ ἐκστρατεία κατὰ τῆς Χίβας ἦσαν βεβαίως ἔργα γιγάντια. Καὶ ὅμως ἐγὼ, λέγει ἀνταποκριτής τις περιοδικοῦ Λονδιναίου, εἶδον στρατείαν εἰς τὰς ἡμέρας μου, πρὸς ἣν οὐδεὶς στρατὸς ἐπὶ γῆς δύναται νὰ παραβληθῇ, καὶ ἂν εἶχε δέκα Ναπολέοντας ἐπὶ κεφαλῆς του.

— Μήπως ἐννοεῖτε τὰς ἀκρίδας; (ἴσως τις εἴπει). Καλῶς· αὐταὶ διατηροῦσι τὴν τάξιν ἀξιόλογα, ὡς ἐν Ἀνατολῇ ἔτυχε νὰ ἴδω.

— Ναὶ ἀκρίδες, μάλιστα διατηροῦσι τὴν τάξιν. Πλὴν δὲν ἐννοῶ ἀκρίδας.

— Λοιπὸν τότε θὰ ἐννοεῖται βεβαίως πτηνά τινα ἄγρια. Ὅτε ἤμην εἰς Δὸν ἑσπέραν τινὰ ἀμέσως μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐφάνη μέγα κοπάδιον πτηνῶν, τόσον μέγα ὥστε ἐπὶ δέκα λεπτὰ διήρχετο, καὶ ἐντούτοις οὐδὲ ἓν πτηνὸν ἐξήρχετο τῆς σειρᾶς.

— Ναί, τοῦτο δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω, ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ μήτε πτηνά.

— Τί λοιπόν;

— Τώρα σᾶς λέγω. Γνώσκετε τὴν Πράϊαν Βερμέλλαν, τέσσαρα μίλια μακρὰν τοῦ Ρίου Ἰανείρου; Λοιπὸν εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἠγόρασα οἰκίαν ἥτις ἀνῆκεν εἴς τινα Πορτογάλον· ἦτο δὲ ἡ ρυπαρωτάτη οἰκίαν ἣν ποτὲ εἶδον. Πᾶσα γωνία, πᾶν μέρος ἦτο πλῆρες πηλοῦ καὶ ἀκαθαρσιῶν ὅλη δὲ ἡ θέσις ἔβρυε ἀπὸ σκώληκας καὶ ἄλλα ζωύφια τὰ ὁποῖα περιττὸν κρίνω νὰ ὀνομάσω. Ἐν πρώτοις ἡ γνώμη μου ἦτο νὰ καθαρίσω τὸν οἶκον ὅσον τὸ δυνατὸν ταχέως καὶ καλῶς, ἀλλ' ἐπέπρωτο νὰ τὸν καθαρίσωσιν ἄλλοι δι' ἐμὲ καὶ διὰ τρόπου ὃν οὔτε ἐφανταζόμην. Μρωΐαν τινὰ, περιμένων νὰ φέρωσι τὸν ἵππον μου διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὴν πόλιν, ἤμην εἰς τὸν κῆπόν μου, ὅτε εἶφνης

δύο ἢ τρεῖς αἰθίοπες, οἵτινες εἰργάζοντο ἐκεῖ πλησίον τρέξαντες πρὸς ἐμὲ ἐκραύγαζον « ας φορμίγας ! ας φορμίγας ! » (οἱ μύρμηκες! οἱ μύρμηκες!) Ἔτρεξα εἰς τὸ ὑποδεικνυόμενον μέρος καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἦτο ἀληθὲς θέαμα. Ὅλον τὸ μέρος, ἐφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι πρὶν εἰργάζοντο, ἦτο κεκαλλυμμένον ὑπὸ μαύρων μυρμήκων, οἵτινες ὥρμων κατὰ χιλιάδας διὰ ρογμῆς τινος εἰς τὸν πόδα τοῦ τείχους Ὅτε εἶδον εἰς τὴν ὁδὸν, ἡ μελανὴ γραμμὴ ἐξετείνετο ἐπὶ τῆς λευκῆς κονιόδους ὁδοῦ ὅσον ἡ ὁρασίς μου ἔφθανε. Τὸ πλάτος τῆς γραμμῆς, ὡς ἔπειτα ἐμέτρησα αὐτὸ, ἦτο δέκα δακτύλων, ὅσον δὲ διὰ τὸ μῆκός της ἐντὸς ὀλίγου ἀκούετε. Λοιπὸν τί ἔπρεπε νὰ γίνῃ ; Τὰ ζωύφια ἤρχοντο ὅσον ἠδύναντο ταχέως καὶ φανερῶς ἐβάδιζον πρὸς τὴν οἰκίαν. Καιρὸς δὲν ἔπρεπε βεβαίως νὰ χαθῇ· ὅθεν ἔλαβον τὸ σάρωθρον καὶ ἤρχισα νὰ ἐργάζωμαι μὲ τὴν καρδίαν μου. Ἑκάστη τοῦ σαρώθρου κίνησις ἐσάρωνε χιλιάδας μυρμήκων· ἀλλ' ἡ ἐργασία μου ὡμοίαζεν ὡς εἰ προσεπάθουν νὰ ἐμποδίσω τὸ ρεῦμα τοῦ Νιαγάρα μὲ ράβδον. Ἅμα διέσπων τὴν γραμμὴν οἱ διεσκορπισμένοι εἰσήρχοντο εἰς τὰς τάξεις οἱ δὲ πρὸ αὐτῶν κατελάμβανον ἐν ἀκαρὶ τὴν πρώην θέσιν των, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι ἐσάρωνον ρυάκιον. Βεβαίως διὰ τοῦ σαρώθρου δὲν ἠδυνάμην νὰ πράξω οὐδὲν ἐφώναξα λοιπὸν τῆς Ἰαννήτας, τῆς μαγειρίσσης, νὰ μοὶ φέρῃ χύτραν πλήρη ὕδατος βράζοντος. Τότε ἤρχισε σφαγὴ, ἂν ἀγαπᾶτε. Πᾶσα χύσις ὕδατος ἔκαμε νὰ καλύπτωνται πολλαὶ τετραγωνικαὶ πήχεις τοῦ ἐδάφους μὲ νεκρὰ σώματα καὶ ἤρχισα νὰ ἐλπίζω ὅτι εὗρον τὴν μέθοδον νὰ ἐμποδίσω τὸν στρατὸν ἐκεῖνον. Ἀλλὰ πόσον ἠπατώμην ! Οἱ ὄπισθεν ἐρχόμενοι ἐπάτων ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν συντρόφων των, ὥρμων ἐπὶ τοῦ ζέοντος ἐδάφους καὶ διὰ τοῦ ἀτμοῦ καὶ τῆς θερμότητος ἐβάδιζον ἐμπρός. Ἔχυνον τὸ τελευταῖον μεῖναν ὕδωρ τῆς λύτρας μου, καὶ ἠπόρουν τί νὰ πράξω ἔπειτα ὅτε φωνή τις ἐρχομένη ἐκ τῶν ὄπισθεν μου μὲ ἐβίασε νὰ ὑψώσω τὴν κεφαλήν. Ἦτο ὁ γέρων Κὺρ Βονῆτος, ὁ πλησιέστατος γείτων μου, ἱστάμενος εἰς τὴν θύραν.

— Τί κάμεις, κύριε ; ἐκραύγασεν ἀνοίγων τὴν θύραν καὶ εἰσερχόμενος, φονεύεις τοὺς ἀρίστους φίλους σου. Τοῦτο ἡμεῖς ὀνομάζομεν «εὐλογίαν.»

— Νόστιμος εὐλογία 'ποῦ εἶναι ! ἀπήντησα μετ' ἀγανακτήσεως, νομίζεις ὅτι θὰ εὐλογηθῶ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἂν τὰ ζωύφια ταῦτα εἰσέλθωσιν εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ καταφάγωσιν ὅλα μου τὰ τρόφημα ;

— Ἀλλὰ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην τῶν ἰδικῶν σου τροφίμων· δὲν θέλουσι νὰ βλάψωσι διόλου τὴν οἰκίαν. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ζητοῦσιν εἶναι οἱ κάνθαροι, αἱ σαῦραι, οἱ σκώληκες καὶ τὰ ἄλλα ζωύφια, ὡς καὶ τὰ ὠά των, τὰ ὁποῖα ὑπεραγαπῶσιν οἱ μαῦροι μύρμηκες. Ὅταν οἰκία τις καταντήσῃ πολὺ ἀκάθαρτος ὅταν, ὡς βλέπεις, σκωληκιάσῃ, οἱ μύρμηκες βαδίζουσι κατ' αὐτῆς, εἰσέρχονται καὶ ἐντελῶς τὴν καθαρίζουσιν ἀπαραλλάκτως ὡς πᾶσα καλὴ ἀστυνομία καθαρίζει τὰς πόλεις καταδιώκουσα τοὺς κακούργους. Διὰ τοῦτο ὀνομάζομεν αὐτοὺς «εὐλογίαν»

— Ὦ ! ἀπήντησα τότε, ἀρχίζων ἐπὶ τέλους νὰ ἐννοῶ. Τότε ἡ ἔφοδος σῦτη εἶναι εἶδος οἰκοκαθαρισμοῦ ἐκ κλίσεως.

— Ἀκριβῶς οὕτω. Καὶ θὰ ἦναι πολὺ ἐντελής. Ὅταν ἐπιστρέψῃς τὸ ἑσπέρας δὲν θὰ ὑπάρχει οὐδεὶς κάνθαρος, οὐδὲν ζωύφιον εἰς τὸν οἶκόν σου.

— Καὶ πόθεν ἔρχεται ὁ στρατὸς οὗτος ;

— Ἀπ' ἐκεῖ, ἀπήντησεν ὁ Βραζιλιανὸς, δεικνύων μοι τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Κορκοβάδου, τὸ ὁποῖον ὑψοῦτο ὡς μέγα μελανὸν κωδωνοστάσιον μακρὰν, πολὺ μακρὰν, ἀφ' ἡμῶν, πρὸς τὸ πέρας τῆς πεδιάδος.

— Τί ; ἐφώνησα ἀναπηδήσας, ἐννοεῖς νὰ μοὶ εἴπῃς ὅτι οἱ μύρμηκες οὗτοι ἔρχονται ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἐκείνου τοῦ ὄρους ;

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ φίλος μου, καὶ ἡ γραμμή των ἐκτείνεται ἕως ἐκεῖ χωρὶς τῆς παραμικρᾶς διακοπῆς. Θὰ ἰδεῖς μεγαλειτέρους στρατοὺς ἀπὸ τοῦτον ἂν μείνῃς ἐδῶ ἓν ἢ δύο ἔτη.

Ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς μου ὅσον ἠδυνάμην καθότι τοῦτο ἦτο δι' ἐμὲ ὅλος δι' ὅλου νέον τι. Ἡ ἐκ τῆς θέσεως, εἰς ἣν ἱστάμεθα, μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ Κορκοβάδου ἀπόστασις ἦτο τοὐλάχιστον δύο μιλίων, πλὴν πιθανῶς πολὺ μεγαλειτέρα· ὥστε ἂν ἀριθμήσῃ τις πόσοι μύρμηκες κατεῖχον δέκα τ. δακτύλων τόπον καὶ ἔπειτα πολλαπλασιάσῃ τὸν εὑρεθέντα ἀριθμὸν μὲ τὰς δεκάδας τῶν δακτύλων ὅσαι περιέχονται εἰς δύο μίλια καὶ πλέον, θὰ σχηματίσει ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς στρατείας ταύτης.

— Ἤλθε νὰ τοὺς ἰδῇς πῶς ἐργάζονται, εἶπεν ὁ Βραζιλιανὸς, λαμβάνων με ἀπο τὸν βραχίονα· εἶναι θέαμα, δύναμαι νὰ σοὶ εἴπω, πολὺ ἀξιοθεατον.

Καὶ πραγματικῶς ἦτο. Ἡ Ἰωαννίτα καὶ οἱ δύο Αἰθίοπες, οἵτινες ἦσαν συνηθισμένοι εἰς τὰς φιλικὰς ταύτας ἐπισκέψεις εἶχον ἀνοίξει ὅλας τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα καὶ ὅλη ἡ οἰκία ἐπληρώθη μυρμήκων ἀπὸ τῆς στέγης μέχρι τῶν θεμελίων. Ἂν ἡ περίφημος εἰκὼν τοῦ «διωγμοῦ τῶν Ἑβραίων ἐπὶ Τορκουεμάδα» ἐγράφετο τὰς ἡμέρας ταύτας ἀμέσως θὰ τὴν ἐνεθυμώμην, καίτοι ἀμφιβάλλω ἂν οἱ ἀλγουαζίλοι τοῦ Τολέδου ἠδύναντο νὰ ἐργάζωνται μὲ τὴν ἡμίοειαν ταχύτητα τῶν νέων μου ξένων. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τάγμα τι ἀποσπώμενον τῆς γραμμῆς, κατελάμβανε κενήν τινα γωνίαν ἢ χαρσμιδα· καὶ ἀφοῦ ἠρεύνων αὐτὴν καλῶς, ἐπέστρεφον ὡς διὰ νὰ λάβωσι διαταγὰς πάντες ἐν τελείᾳ τάξει, ὡς εἰ ἦσαν στρατιῶται παραλλάσσοντες. Τότε ἂν τις ἦτο ἐκεῖ θὰ ἔβλεπε τὴν φυγὴν τῶν κανθάρων καὶ λοιπῶν ἄλλων ζωυφίων καὶ τὰ μετ' αὐτῶν· ἅμα ἓν τῶν φευγόντων ζωυφίων συνελαμβάνετο ὑπὸ τῶν καταδιωκόντων μυρμήκων ἀμέσως ἑκατοντάδες ἐχθρῶν ἀνέβαινον ἐπὶ τῆς ράχεώς του καὶ διὰ μιᾶς ἤρχιζον νὰ τὸ κατατρώγωσι. Κάποτε εἴς τινα γωνίαν θὰ ἔβλεπε γεροζωύφιον στενῶς πολιορκούμενον καὶ ἀπελπιζόμενον περὶ τῆς σωτηρίας του.

— Δὲν θ' ἀρίσουν καμμίαν γωνίαν ἀνερεύνητον, εἶπεν ὁ κὺρ Βονίτος ὅστις ἐφαίνετο παρατηρῶν τὰς κινήσεις των ὡς εἰ ὅλοι οἱ μύρμηκες ἦσαν ἰδικοί του καὶ ὡς εἰ ἦλθεν ὑπ' αὐτῶν προσκληθείς.—Ἰδὲ ἐκεῖ ! ἐκεῖνο τὸ ἀπόσπασμα ἐβίασε τὸν ἐχθρὸν νὰ ἀναβῇ ἐκεῖ 'πάνω.

Ἐνῶ ἔτι ὡμείλει μακρὰ γραμμὴ μυρμήκων ὥρμησεν ἐπὶ τοῦ παραπετάσματος κλίνης παρακειμένης καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν ἔπεσεν ἀπὸ τὴν ὀροφὴν μέγα ζωύφιον, δυνάμενον διὰ τοῦ βάρους του νὰ θανατώσῃ ἑκατὸν ἐχθρούς του.

Ἀλλ' ὁ γίγας οὗτος δὲν εἶχε τοιαύτην διάθεσιν. Μόλις εὑρέθη ἐπὶ τοῦ πατώματος καὶ πανταταχόθεν ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ, ὡς ἀγέλη λύκων· καὶ ἐν καιρῷ ὀλιγωτέρῳ παρ' ὅσον χρειάζεται διὰ νὰ τὸ διηγηθῇ τις τοῦ κατέσχισαν τὰ μέλη καὶ κατέφαγον αὐτό.

— Τοιαύτην σκηνὴν δύνασαι νὰ ἴδῃς καὶ εἰς Παραμάριβον τῆς Σουρινάμης ἂν ὑπάγῃς ἐκεῖ, εἶπεν ὁ Βραζιλιανὸς, κινῶν μετὰ εὐαρεσκείας τὴν κεφαλήν του. Ὑπάρχει ἐκεῖ ἓν εἶδος μυρμήκων τοὺς ὁποίους ὁ λαὸς ὀνομάζει «μύρμηκας ἐπισκέψεως»· διότι ἔρχοντο μόνον ἅπαξ ἐν διαστήματι δύο ἢ τριῶν ἐτῶν. Ὅταν ὅμως ἔλθωσι καθαρίζουσιν ὅλην τὴν ἀποικίαν ἀκριβῶς ὅπως τώρα τὸν οἶκόν σου. Ὁ λαὸς δὲν δυσαρεστεῖται εἰς τὴν ἔλευσίν των, ἀπ' ἐναντίας ὅλοι τοῖς ἀνοίγουσι τὰς οἰκίας των, καὶ πολὺ φροντίζουσι νὰ μὴ δυσαρεστήσωσιν αὐτούς· τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ λογικὸν, διότι ἂν κανεὶς τοὺς πειράξῃ οἱ μύρμηκες ἐπιπίπτουσι κατ' αὐτοῦ ἀσπλάχνως, τὸ δὲ δάγκαμά των ἐξάγει αἷμα καὶ διὰ μέσου τῆς περικνημίδος.

— Θὰ εἶναι μεγαλείτεροι ἀπὸ τούτους ἐδῶ, βέβαια ;

— Εἶναι ὀλίγον· μολονότι οὗτοι δύνανται νὰ δαγκάνωσι καὶ διὰ μέσου ὑποδήματος ἐκ καννάβεως, ὡς τοῦτο συνέβη εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον. Ὅσον διὰ τὰς φωλεὰς των εἶδον εἰς Σουρινάμην φωλεὰς μυρμήκων ἐχούσας ἓξ ποδῶν ὕψος καὶ ἑκατὸν τοὐλάχιστον ποδῶν περιφέρειαν.

Ἀκριβῶς ταύτην τὴν στιγμὴν (μὲ δυσαρέσκειαν μᾶλλον, διότι ἤρχισα νὰ ἐνδιαφέρωμαι παρατηρῶν τὰ γινόμενα) εἰς ἐκ τῶν ὑπηρετῶν μὲ εἰδοποίησεν ὅτι ὁ ἵππος ἦτο ἕτοιμος εἰς τὴν θύραν, καὶ λοιπὸν ἀνεχώρησα διὰ τὴν πόλιν. Ὅταν ἐπέστρεψα, περὶ τὰς πέντε μετὰ μεσημβρίαν δὲν εὗρον πλέον οὐδὲ ἕνα μύρμηκα· οἱ ἐπιδρομεῖς ἀπῆλθον τόσον αἰφνηδίως ὅσον καὶ ἦλθον. Τὰ μόνα ἴχνη τῆς διαβάσεως των ἦσαν τὰ σκληρὰ μέρη τῶν σωμάτων τῶν ζωυφίων τὰ ὁποῖα κατέφαγον.

ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ

Ὁ δέκατος τῶν Ἀθηναϊκῶν μηνῶν, ὁ ἀντιστοιχῶν μὲ τὸν καθ' ἡμᾶς Ἀπρίλιον καὶ μὲ τὸν πρῶτον Ἰουδαϊκὸν μῆνα, τοῦ ἱεροῦ ἔτους, τὸν λεγόμενον Νισαν, ἐκαλεῖτο Μουνυχιὼν ἐκ τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀρτέμιδος, ἧς ὁ ναὸς ἦτο εἰς ἕνα ἐκ τῶν λιμένων τῶν Ἀθηνῶν, τὸν ὀνομαζόμενον Μουνυχία.

Αἱ ἐπισημότεραι ἑορταὶ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἦσαν τὰ γεννέθλια τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος, ἑορταζόμενα τὴν ἕκτην ἢ κατ' ἄλ-

λους τὴν ἑβδόμην τοῦ μηνὸς καὶ ὀνομαζόμενα Δελφίνια, ἐπειδὴ ὁ περιφημότατος ναὸς τοῦ θεοῦ τούτου ἦτο εἰς τὴν πόλιν τῶν Δελφῶν. Φαίνεται ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους μόνον τὴν ἡμέραν ταύτην ἀνέβαινεν ἡ Πυθία ἐπὶ τοῦ ἐντὸς τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ εὑρισκομένου τρίποδος, κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἐξήρχοντο ἀναθυμιάσεις μεθυστικαὶ καὶ ἀφοῦ ἐγίνετο ἔξωφρενῶν ἐχρησμοδότει. Τὸ τί ἐπάθαινεν ἡ δυστυχὴς αὕτη γυνὴ ἐπὶ τοῦ τρίποδος ἐκείνου εἶναι τρομερόν. Πρῶτον ἤρχιζε νὰ κάμῃ σχήματα καὶ κινήσεις σπασμωδικάς· τὸ στῆθός της ἀκολούθως ἐφούσκωνεν, ᾠδὴ καὶ ἡ κοιλία της, αἱ παρειαί της ἐπρίσκοντο καὶ ἐγίνοντο ὡς αἷμα, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς της ὠρθοῦντο καὶ μετ' ὀλίγον ἀφροὶ ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ στόμα της, καὶ ἡ γλῶσσα της ἐκρεμᾶτο ὡς ἡ τοῦ διψῶντος σκύλου. Τόσον δὲ

ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ

Ἡμ. Σελήνης	Μὴν Ἑλλ.	Μὴν ἀρχ. Ρωμαϊκὸς	Μὴν σημερινός.	
1	Νουμηνία	8 Καλενδ. Ἀπριλ.	25	Μαρτίου
2	β'. ἱσταμένου	7 «	26	
3	γ'.	6 «	27	
4	δ'.	5 «	28	
5	ε'.	4 «	29	
6	ς'. Δελφίνια	3	30	
7	ζ'.	Πρὸ	31	
8	η'.	Καλένδ. Ἀπριλ.	1	Ἀπριλίου
9	θ'.	4 Νόνων	2	
10	ι'.	3 «	3	
11	α'. μισοῦντος	Πρό	4	
12	β'.	Νόναι	5	
13	γ'.	8 ἰδῶν	6	
14	δ'.	7 «	7	
15	ε'.	6 «	8	
16	ς'. Μουνύχια	5 «	9	
17	ζ'.	4 «	10	
18	η'.	3 «	11	
19	θ'.	Πρὸ	12	
20	Εἰκὰς	Ἰδοὶ	13	
21	θ'. φθείνον	18 Καλ. Μαΐου	14	
22	η'.	17 «	15	
23	ζ'.	16 «	16	
24	ς'.	15 «	17	
25	ε'.	14 «	18	
26	δ'.	13 «	19	
27	γ'.	12 «	20	
28	β'.	11 «	21	
29	Ἕνη καὶ Νέα	10 «	22	

τρομερὰ κατήντα πολλάκις ἡ κατάστασις της ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς, οἵτινες ἦσαν περὶ αὐτὴν καὶ τὴν ἐφύλασσον, ἔφευγον ἔντρομοι. Ἀφοῦ τέλος ἔφθανεν εἰς τὴν τρομερὰν ταύτην θέσιν ἤρχιζε νὰ ἐξάγῃ ἐκ τοῦ βάθους τοῦ στήθους ἢ καὶ τῆς κοιλίας της, λέξεις διακεκομμένας, αἱ ὁποῖαι μετὰ προσοχῆς ἐγράφοντο διότι ἐθεωροῦντο ὡς λόγοι τοῦ θεοῦ ὁμιλοῦντες πρὸς τοὺς ἀνθρώπους! Εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους ἡ εἰς τὸν τρίποδα ἀνάβασις ἐγίνετο πρῶτον μὲν ἅπαξ ἔπειτα δὲ καὶ πολλάκις τοῦ μηνὸς, καὶ ἐνίοτε καὶ διὰ τῆς βίας.

Τὴν δεκάτην ἕκτην τοῦ μηνὸς ἐτελοῦντο εἰς Ἀθήνας τὰ Μουνύχια εἰς τιμὴν τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος καὶ ἐτελοῦντο μετὰ πλείστης ὅσης μεγαλοπρεπείας μάλιστα μετὰ τοὺς περσικοὺς πολέμους, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἑώρταζον καὶ τὰ ἐπέτεια τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας.